

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 100 lir (za obsežnost 110 lir), za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Tedenska izdaja letno 50 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Casopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak torek in petek

Ljubljana, torek 12. oktobra 1943

Preis - cena - prezzo L 0'80

Uradno pojasnilo o zapori cen

Odredba poveljnika nemških čet v Sloveniji in Istri z dne 26. septembra t. l. o zapori cen z dne 8. septembra je v nekaterih poslovnih krogih dovela do nepravilne razlage te odredbe.

Siri se namreč mnenje, da veljajo cene, kakršne so bile 8. septembra v prostem prometu, torej de facto, ne veljajo pa uradno določene cene, torej take, kakršne so bile de jure.

Zato pokrajinska uprava s tem razglasa, da so veljavne samo s posebnimi oblastvenimi naredbami, maksimalnimi ceniki ali posebnimi določbami določene cene, nikakor pa ne veljajo cene, ki so nastale brez sodelovanja oblasti.

Prijava terjatev za oddani les

Ze v prejšnji številki smo objavili razglas šefa pokrajinske uprave v Ljubljani, da morajo prijavitelji vse osebe in tvrdke, ki imajo kakšno terjatev proti italijanskim oboroženim silam, svoje terjatve s potrebnimi dokazili Ravnateljstvu računovodstva pokrajinske uprave v Ljubljani, in sicer najkasneje do 31. oktobra.

Sindikata lesnih trgovcev poziva vse zainteresirane, da mu nemudoma pošljejo prijave svojih terjatev, ker bo sindikat kot njih pooblaščenec predložil na pristojnem mestu vse te terjatve zaradi čim prejšnjega plačila.

Sindikata nadalje opozarja, da je treba posebej prijavitelj terjatve za les, ki je bil dobavljen na podlagi pogodbe za oborožene sile Italije in posebej za terjatve proti fašistični stranki. Treba je natančno navesti, kateri sekciji stranke se je dobavil les.

Prijave za odvzeti les je sindikat že vložil.

V prijavi terjatve se mora navesti oz. priložiti:

prepis pogodbe, oz. naslov in ime tistega, ki je dal nakazilo, oz. naslov one vojaške edinice, ki je les odvezala;

količino lesa v kubičnih metrih; kam in komu je bil les dobavljen (Genio Militare, ministrstvo itd.);

znesek oz. fakturo, ki mora biti kolkovana, če v originalu še ni bila predložena v plačilo;

dokaze, ki potrjujejo resničnost gornjih navedb.

Opozarjamo še enkrat, naj zainteresirani čim prej pošljejo svoje prijave Sindikatu lesnih trgovcev.

Posredništvo za avtorske pravice glede glasbenih in dramskih del

ki ima po odločbi šefa Pokrajinske uprave z dne 1. oktobra 1943 (Službeni list z dne 6. X. 1943, št. 80) zdaj pravico, pobirati v ljubljanski pokrajini avtorske nagrade, sporoča vsem prirediteljem, da se nahaja njegova poslovalnica začasno v Ljubljani, Resljeva cesta 13/I, ki ima do nadaljnjega uradne ure za stranke od 11.—12. ure.

Znatno povečanje nemške filmske industrije

Centralna izposojevalnica sedmih nemških filmskih tvrdk, ki se je ustanovila pred enim letom, je objavila svoj načrt za novo filmsko sezono 1943/44. Med drugim navaja, da je bilo lani izdelano 60 nemških filmov, letos pa jih bo izdelanih 96, torej za 50 odstot-

Univ. profesor dr. Henrik Steska:

Vrhovna državna uprava v Nemčiji

Na čelu vse uprave Velike nemške države stoji voditelj in državni kancler. Za vršenje teh poslov imenuje državno vlado (Reichsregierung) in postavlja višje državne in deželne uradnike in oficirje. Ker pa je državni kancler tudi državni poglavar, nikakor ne le predstavlja kolegiju k državni vladi pritegnjenih državnih ministrov, marveč je tudi pravi načelnik vlade. Državni ministri so kanclerju, ki jih po svobodnem predarku postavlja in razrešuje, podrejeni in odgovorni ter morajo svoje posle po njegovih navodilih opravljati. Voditelju in državnemu kanclerju kot državnemu poglavarju pomaga v vršenju reprezentativnih poslov predsedstvena pisarna voditelja in državnega kanclerja (Präsidentialkanzlei des Führers und Reichskanzlers); kot voditelju narodnosocialistične stranke mu je priključena voditeljeva pisarna (Kanzlei des Führers) in podrejena pisarna stranke (Parteikanzlei), a kot državnemu kanclerju mu je dodeljena državna kanclerija (Reichskanzlei). Vsi šefi ali vodje tu imenovanih pisarn pri voditelju in državnem kanclerju so člani državne vlade. Vodja strankine pisarne skrbi za čim tesnejšo vez med stranko in državno vlado, šef državne kanclerije pa pripravlja ukaze državnega kanclerja in posreduje stik med njim in ostalimi državnimi organi.

Drugi ministri načeljujejo kot resorni ministri posameznim vejam državne uprave, toda razlikovati moramo med ministri, ki so državni in obenem pruski deželni ministri, in ministri, ki so zgolj državni ministri. Državna ministrstva za notranje posle, za gospodarstvo, za delo, za promet, za prehrano in poljedelstvo, za znanost, vzgojo in ljudsko izobrazbo in ono za cerkvene zadeve so združena ministrstva in se zaradi tega imenujejo tudi državna in pruska ministrstva, v kolikor rešujejo pruske zadeve. Nadaljnji resorni ministri, ki pa so le državni ministri (Reichsminister), so državni ministri za zunanje zadeve (Auswärtiges Amt), državni ministri za finance, državni ministri za pravosodje, državni ministri za pošto, državni ministri za ljudsko probujenje in propagando, šef vrhovne komande oborožene sile, državni ministri za zrakoplovstvo, državni ministri za oboroževanje in municijo. Poleg teh ministrov pa je še nekaj državnih ministrov za zasedena in priključena ozemlja, n. pr. državni ministri za zasedena ozemlja na vzhodu (z več podrejenimi generalnimi komisarji) in oni za zasedena nizozemska ozemlja, dalje državni protektor za Češko in Moravsko pa generalni guverner za Poljsko z Galicijo.

kov več. Poleg tega bo izdelanih zelo veliko število kulturnih filmov. Samo podjetje UFA bo napravilo 65 kulturnih filmov, od katerih bodo mnogi v barvah. Zelo bogat in pester je tudi program ostalih nemških filmskih tvrdk. Vse to dokazuje, da kljub petemu vojnemu letu ni popustila moč nemškega kulturnega življenja.

Vobče je že iz naziva delokrog posameznih ministrstev razviden, toda pripomniti je, da notranji minister ne skrbi zgolj za javno varnost in red, marveč tudi za ljudsko zdravje in telesno vzgojo, za veterinarstvo, dalje da nadzira oblastva občne uprave in občinske samouprave. V pristojnost ministra za gospodarstvo spada tudi rudarstvo, dalje vsa statistika (s podrejenimi državnimi statističnimi uradom) in pa nadzor nad zasebnim zavarovanjem. Ministru pravosodja je podrejen tudi državni patentni urad. Ministru za ljudsko probujenje in propagando je poverjeno obveščevanje prebivalstva o državni politiki ter skrb za tujski promet, za tisk in knjižstvo, za glasbo in likovno umetnost, za film, radio in gledališče. Dočim se bavi vrhovna komanda oborožene sile (Oberkommando der Wehrmacht) z vojaško silo na kopnem (Oberkommando der Heeres) in z vojno mornarico (Oberkommando der Kriegsmarine), pa ministru za zrakoplovstvo pripadajo vse zadeve glede civilnega zrakoplovstva in pa vrhovno poveljništvo zračnega orožja. Poslovanje ministra za oboroževanje in municijo se ne razteza zgolj na vrhovno vodstvo glede proizvajanja orožja in municije, marveč mu je poverjen tudi vrhovni nadzor glede cest, dalje glede vodnih cest, vodnega gospodarstva in električne in plinske sile (Wasser- und Energiewirtschaft).

Poseben ministrstvom prirejen urad za vse državno ozemlje je državni gozdni urad, ki mu načeljuje eden izmed državnih ministrov kot Reichsforstmeister. Letemu je poverjen tudi vrhovni nadzor glede lova (Reichsjägermeister). Računski dvor nemške

Dr. Urbanc Anton:

Iz zavarovalnega gospodarstva v Romuniji

Romunija ima poseben zavarovalni zakon z dne 4. julija 1930 z naslovom »o ustanovitvi in poslovanju zasebnih zavarovalnih družb in o zavarovalni pogodbi«. Morda edinstven primer v evropski zakonodaji, da en sam zakon obravnava 1. državno nadzorstvo nad zavarovalnimi podjetji in obenem podaja 2. norme o zavarovalni pogodbi.

Členi 1—48 podajajo norme o državnem nadzorstvu. Načeloma je v Romuniji dopuščena le delniška družba za zavarovalno poslovanje, vzajemne družbe le izjemoma. Pač pa je v Romuniji poseben državni zavod, ki ima monopol za zavarovanja javnega premoženja (države, pokrajin, občin, javnih zavodov in pod.). Težnje po splošnem poljedelskem prisilnem zavarovanju (toča, živina) so močne in se v tem pogledu že pripravljajo zakonski načrt.

Členi 49—106 vsebujejo splošne predpise o zasebnem zavarovanju: riziko, premija, sklep pogodbe in nato splošne določbe o škodnem, o življenjskem, nezgodnem in o zavarovanju za primer bolezni; štirje člani obravnavajo pozavaro-

države (Rechnungshof des Deutschen Reiches) v Potsdamu nadzira denarno in sploh imovinsko poslovanje državne uprave, je pa la urad proti državnim vladni povsem samostojen in le zakonu podrejen, tako da ga smemo šteti že med upravna sodišča posebne vrste. Računski dvor ima za Vzhodno marko poseben izpostavljen urad na Dunaju.

Državnim ministrom (Reichsminister) pomaga vobče po en ali tudi po več državnih tajnikov (Staatsekretär), deli se pa poedino resorno ministrstvo na glavne oddelke, ti pa na oddelke in referate, ali pa je ministrstvo razdeljeno na oddelke in pododdelke. Vodje glavnih oddelkov, oddelkov in pododdelkov so večinoma ministrski direktorji, ministrski dirigenti in ministrski svetniki, a kot referenti in pomožni referenti poslujejo zlasti višji vladni svetniki in vladni svetniki.

Državnim ministrstvom niso podrejeni le uradi srednje in nižje stopnje za manjša ozemlja nemške države, marveč tudi takšni uradi, odbori in zavodi, katerih območje se razteza na vso državo. Tak centralni urad je n. pr. državni urad za zunanjo trgovino (Reichsstelle für den Außenhandel), ki je podrejen ministru za zunanje zadeve in onemu za gospodarstvo; dalje je semkaj šteti državni zavarovalni urad, državni kemično-tehniški zavod, državni fizikalnotehniški zavod, statistični državni urad in še veliko število drugih centralnih uradov, ki so namenjeni vsej državi ali pa tudi le polovici države; slednje velja n. pr. za dvojne centralnih uradov državnih železnic, za enega v Berlinu in za drugega v Münchenu.

meri v posesti velikega inozemskega zavarovalnega kapitala in dva inozemska Riunione Adriatica di Sicurtà di Trieste in Victoria v Berlinu. V stvarnem zavarovanju je delovalo 19 domačih in štirje inozemski zavodi, ki so pa v veliki meri identični z onimi, ki delujejo v življenju. V življenjskem zavarovanju se je pobralo 567 milijonov levov, v stvarnem (elementarnem) pa 499 milijonov levov, tako si drži življenjsko in stvarno zavarovanje ravnovesje, kar kaže na dokaj visoko kulturno stopnjo države.

Ce namreč življenjsko prekaša stvarno zavarovanje, je to gotov znak, da je zanimanje za zavarovanje veliko in kaže na visok nivo življenja. Seveda se balkanske države nikakor ne morejo meriti z zapadnimi državami, kar kaže ta-le statistika: V Zedinjenih državah je prišlo l. 1935 na eno glavo 1978.— RM zavarovalne vsote, v Kanadi 1264.— RM, v Avstraliji 1033.— RM, v Angliji 1020.— RM, v Švici 456.— RM, v Nemčiji 101.— RM, v Franciji 90.— RM, v Italiji 45.— RM, danes pa gotovo veliko višje; v Romuniji pa samo 6.73 (Manes)!

Zanimivo je, da je v Romuniji škodni stavek zadovoljiv in se kreta med 40—45.

Plastičen prerez o romunskem zavarovalnem gospodarstvu in o najožji povezanosti nemškega zavarovalnega kapitala z romunskim zavarovalnim gospodarstvom podaja poslovno poročilo največje družbe Vatra Dornei S. A. R. de Asigurari (Bukarešta) za l. 1942, ki je največja družba za stvarno (elementarno) zavarovanje (ogonj, avto, transport, jamstvo, vlom itd.). Večino delnic ima v posesti nemška zavarovalna tvrdka Jauch-Hübener, Berlin.

Družba je pobrala v l. 1942 na premijah 277 milijonov levov ter takoj odstopila pozavarovalnici 229 milijonov. Je to skoraj edinstven primer, da se tako visok del pozavaruje, saj je to 83%! V poslovnem letu 1941 je bil procentni stavek dan v pozavarovanje še višji. Povprečni obligatni pozavarovalni odstotek, ki se da pri stvarnem zavarovanju v pozavarovanje, znaša 40 do 45%. V življenjskem zavarovanju pa še manj. V tem se vidi neposredna velika povezanost med romunskim in nemskim zavarovalnim gospodarstvom. Od škod 144 milijonov so trpele pozavarovalnice nič manj ko 140 milijonov.

Nemško pozavarovalstvo je bilo od nekdanj vodoče v Evropi. Prav v Nemčiji se je ustanovila l. 1846 prva čista pozavarovalnica v modernem smislu (Kölnische Rückversicherungsgesellschaft). Na vsem svetu je 37 pozavarovalnih družb: v Nemčiji 11, v mali Švici 4, v Združenih ameriških državah 9, v Franciji 4, na Danskem 5, v Angliji 3 in na Norveškem 1.

Nemške pozavarovalnice pobe-rejo (1934) 40% vseh pozavarovalnih premij, Švica 25%!

Vodeča nemška pozavarovalna družba je Münchener Rück., ki pobe-re petino vseh pozavarovalnih premij na svetu.

Večerni trgovski tečaj pri Trgovskem učnem zavodu, Kongresni trg 2. Pouk vseh trgovskih predmetov. Predavanja bodo letos po želji obiskovalcev predvidoma v zgodnjih popoldanskih urah, ko obrati počivajo. Vpisovanje dnevno. Pričetek 15. oktobra. Informacije — prospekte daje ravnateljstvo.

† Miha Rožanec

V Ljubljani je umrl v soboto Mihael Rožanec, tiskarški ravnatelj v pokoju.

Pokojni Miha Rožanec se je rodil 29. septembra 1877 v Ljubljani. Zgodaj se je posvetil tiskarski stroki, vstopil v Blasnikovo tiskarno, kjer je postal faktor, po preobratu pa tudi njen solastnik in ravnatelj. Slovel je kot odlični strokovnjak grafične stroke. Kasneje je postal solastnik veletrgovine s papirjem Mercina in drug.

Miha Rožanec je bil znan kot značajan in odločen mož, ki je vedno hodil po ravnji poti. Bil je osebnost in njegovo mnenje je nekaj veljalo. Užival je zato splošno spoštovanje ter bil mnogo let član nadzornega odbora Združenja trgovcev in tudi član nadzorstva Slovenske Matice. Miha Rožanec pa je bil tudi srčno dober človek, ki je rad podprl ljudi v stiski. Miha Rožanca, ki je ves živel za vse lepo, dobro in pošteno, bo ohranila slovenska javnost za vedno v najlepšem spominu.

Družinske doklade za delavstvo Ljublianske pokrajine

Blagajna za družinske doklade je izdala knjižico o družinskih dokladah (za ženo, otroke, starše, deda in babico), ki jo je priredil g. Maksimilijan Žagar.

Knjižica navaja najprej vse predpise, ki dajejo delavcem in nameščencem pravico do družinskih doklad. V opombah, ki zaključujejo knjižico, so še podrobno navedeni in razloženi vsi predpisi. Nato navaja knjižica, kdo je in kdo ni član Blagajne za družinske doklade, kdo je upravičen do družinskih doklad in kateri družinski člani imajo pravico do teh doklad. Nadalje navaja knjižica, koliko časa, kdaj in na kak način se izplačujejo družinske doklade, koliko znašajo in kdaj zastara pravica do njih. Važno je poglavje, ki govori, kako je treba uveljaviti pravico do družinskih doklad in kakšna pritožba je proti uradni odločbi o odmeri ali odklonitvi družinske doklade mogoča. Prispevke za BDD morajo plačevati delodajalci v celoti sami in ne smejo od delavskih plač zaradi teh prispevkov nič odtegovati. Avtor opozarja še na važnost pravočasnega in pravičnega zavarovanja ter o kaznih za krši-

tev predpisov o družinskih dokladah. V zadnjem poglavju ugotavlja avtor, da so upravičeni do doklad tisti uslužbenci, ki so obvezno zavarovani pri Pokojninskem uradu in ki so naštetih v § 3. zakona o Pokojninskem zavarovanju (kot izvzeti iz pokojninskega zavarovanja).

Kakor se iz te kratke vsebine knjižice vidi, je avtor v resnici izčrpno obdelal vse vprašanje in kdor ima to knjižico, ve tudi natančno, če ima pravico do družinskih doklad in v kakšni izmeri.

Knjižico o družinskih dokladah pa ima lahko vsak, ker dobe delavci, nameščenci, delodajalci in drugi interesenti knjižico brezplačno pri Zavodu za socialno zavarovanje, pri Bolniški blagajni Trg. bolniškega in podpornega društva ali pri Glavni bratovski skladnici v Ljubljani.

Čeprav ne spada čisto v okvir knjižice, bi vendar bilo dobro, če bi se objavili tudi praktični rezultati dosedanjega izplačevanja družinskih doklad. Zlasti pa bi bilo dobro, da bi se vedelo, v kakšnem razmerju so prispevki delodajal-

cev z dejansko izplačanimi družinskimi dokladami, ker bi ti rezultati bili podneti za zboljšanje oz. reformiranje dosedanjih določb o družinskih dokladah.

S knjižico o družinskih dokladah je napravil g. Žagar dobro delo, ki zasluži vse priznanje.

Nabavite si knjižico o družinskih dokladah.

Prehrana Ljubljane zagotovljena

Nekateri so imeli nepotrebno skrb, da bi moglo v Ljubljani zmanjkati racioniranih živil. Te skrbi je sedaj konec, ker so nemška oblastva zagotovila Ljubljani potrebna živila. Na posredovanje nemške oborožene sile je civilna uprava na Gorenjskem že dovolila, da se založi Ljubljana z živilom iz gorenjskih skladišč. Prva pošiljka teh živil je prišla v Ljubljano že v četrtek. 14 tovornih avtomobilov je pripeljalo moko iz Domžal Prevodu. Ko so to moko razložili v Prevodovem skladišču, so se znova vrnili v Domžale in zvečer znova pripeljali moko. Vsega skupaj so ti avtomobili pripeljali 150 tisoč kg pšenične, ržene in krušne moke. To pa je bila le prva pošiljka in se bodo zaloge v Ljubljani še povečale. Naslednji dan je posebna kolona Preveda naložila v Kranju 70 ton krompirja in ga prepeljala v Ljubljano. Napovedane pa so še nove pošiljke moke. Tudi olje in druge ma-

Gospodarske vesti

Velika in moderna mlekarna je bila pred kratkim otvorjena v Ptuj. Mlekarna bo zbirala mleko iz vsega ptujskega okraja in bo znatno pripomogla k samopreskrbi. Spodnje Štajerske s surovim maslom.

Visoka tehnična šola z oddelkom za arhitekturo se je ustanovila v Linzu ter je 16. tehnika Nemčije.

Zaradi premoženjske oddaje v Turčiji se je obtok bankovcev znižal od 750 na 690 milijonov turških funtov. V zadnjem času pa je obtok bankovcev zopet narasel na 722 milijonov funtov. Ker so morali mnogi prodati svoje vrednostne papirje, da so mogli pri oddaji premoženja predpisane zneske plačati, je tečaj vrednostnih papirjev na borzi padel. Tako je nazadoval tečaj delnic Centralne banke od 170 na 130 funtov, obveznice turškega notranjega dolga pa so nazadovale od 26 na 16,50 funta. Le v neznatni meri pa so padle hranilne vloge, namreč od 135 na 132 milijonov turških funtov. Hranilne vloge so tako malo nazadovale, ker so se povečale vloge malih varčevalcev, dočim so vloge trgovcev in obrtnikov nazadovale.

Delnice družbe Eiffelovega stolpa v Parizu notirajo danes 913 frankov, dočim so notirale še 1. 1939 samo 200 frankov. Zdaj je obisk stolpa prepovedan in so zato dohodki družbe znatno padli. Ko pa je bil obisk stolpa dovoljen, je zaslužila družba povprečno na dan 100.000 frankov.

OKVIRJE izdeluje specialist **KLEIN**
Wolfova 4

Koretič R. Delikatese, kolonijale
Ulica 3. maja, Tel. 28-51

Higijena in štednja **LUTZ-PEČI**
Tovarna Ljubljana VII (Šiška) tel. 32-52 Hitra popravila in prezidave

ČEVLJI Šolar Josip
Tavčarjeva št. 6

Železnina „STABIL“, Stanko Bidovec

LJUBLJANA, Celovška cesta 72 - Tel.: 46-30

Kupuje po najvišjih dnevnih cenah
staro železo in druge kovine

barva, plesira in kemično snaži
že v 24 urah obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perile

tovarna **JOS. REICH**
Poljanski nasip 4-6. Selenburgeva 3
Telefon št. 22-72.

Zajc Joško

MANUFAKTURNA TRGOVINA

LJUBLJANA
Nabrežje 20. septembra 2
Poleg tromostovja

ZAHVALA

Za vse dokaze iskrenega sočutja in sožalja, ki smo jih prejeli ob težki in nenadomestljivi izgubi naše srčno ljubljene mame, stare mame, sestre, tete in tašče, gospe

KENDA IRME

se tem potom vsem najtolepeje zahvaljujemo.

Posebno zahvalo smo dolžni č. duhovščini, posebno g. p. dr. Angeliku Tomineu za tolažilne obiske ob boleznih, zdravniku g. dr. Volavšku Josipu za požrtvovalno skrb in nego, č. sestri usmiljenki Leandri za izredno vzorno in najskebnjejšo nego in pomoč ob dolgotrajni bolezni blagopokojne, vsem darovalcem vencev in cvetja ter vsem, ki so našo nepozabno mamo v tako velikem številu spremili na ajeni zadnji poti k večnemu počitku.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v torek, dne 12. oktobra 1943, ob 8. uri v župnijski cerkvi Sv. Nikolaja.

LJUBLJANA, dne 9. oktobra 1943.

Globoko žalujoci ostali

JERAS MAKS LJUBLJANA, Miklošičeva 34
* TELEFON 38-30 *

Tel.: 39-22 **K. PEČENKO**

trgovina z usnjem in čevljarškimi potrebščinami

Ljubljana, Sv. Petra cesta štev. 41

ŠPECIALNA TRGOVINA
OTROŠKIH POTREBŠČIN

piciban

A. ENGELMAN

LJUBLJANA, Tavčarjeva 3

OPREME ZA NOVOROJENČKE * OTROŠKA KONFEKCIJA
PLAŠČKI * IGRAČE * ZIBELKE * POSTELJICE * VOZIČKI
DARILA ZA NOVOROJENČKE * PLETI * VOLNENA PREGRIJALA

PREMOG
DRVA
OGLJE

RESMAN LOJZE
LJUBLJANA
RIMSKA CESTA 21 TEL.: 48-94

Priporoča se:

V. A. JANEŠ

delikatesna trgovina
Ljubljana, Ulica 3. maja

FELIX URBANC • MARIJIN TRG